

## Inhoudsopgave

|                                                           |        |
|-----------------------------------------------------------|--------|
| <a href="#">Inhoudsopgave</a>                             | 1      |
| <a href="#">Inleiding</a>                                 | 2      |
| <a href="#">1 Compensatieplichtige natuurwaarden</a>      | 3      |
| <a href="#">1.1 Beschermde soorten</a>                    | 3      |
| <a href="#">1.2 Beschermde gebieden</a>                   | 3      |
| <a href="#">2 Effectenstudie</a>                          | 5      |
| <a href="#">2.1 Compensatiebeginsel Provincie Limburg</a> | 5      |
| <a href="#">2.1.1 Vernietiging</a>                        | 5      |
| <a href="#">2.1.2 Verstoring</a>                          | 6      |
| <a href="#">2.1.3 Versnippering</a>                       | 7      |
| <a href="#">2.2 Effecten op het PES-gebied</a>            | 8      |
| <br><a href="#">Bijlage 1: de ‘nee, tenzij’-procedure</a> | <br>10 |

## Inleiding

In de studie ‘Adventure World of Taurus Velden - landschappelijke en ecologische effectenstudie en compensatieplan’ d.d.15 mei 2002 zijn door Buro W. van Heukelom de effecten van de uitbreiding van Taurus Velden op de beschermde natuurwaarden inzichtelijk gemaakt. Vervolgens is in een compensatieplan aangegeven op welke wijze de negatieve effecten gecompenseerd kunnen worden.

In deze korte onderzoeksnotitie wordt aangegeven wat de minimaal noodzakelijke compensatie dient te bedragen, indien de hiervoor wettelijk vastgelegde regelgeving wordt gevolgd. Een probleem dat hierbij optreedt is dat in het kader van de Flora- en Faunawet wel gesproken wordt over het inzichtelijk maken van de effecten en de noodzakelijke compensatie, maar dat hierbij niet is aangegeven op basis van welke methode de effecten en de compensatie berekend dienen te worden. Om de noodzakelijke compensatie aan te geven gebruikt buro van Heukelom voor het verrichten van effectenstudies en compensatieplannen (mede op advies van de provincie Limburg), daarom een door de provincie gehanteerde compensatiemethodiek. Deze methodiek is overigens niet verankert in het provinciale beleid. Wel is de methodiek ook gehanteerd bij het door de Raad van State goedgekeurde effectenstudie en het daaraan gekoppelde compensatieplan van de rijksweg A73 (med. Provincie Limburg). Het compensatiebeginsel van de provincie Limburg maakt deel uit van de ‘nee, tenzij’-procedure. In bijlage 1 is deze procedure nader toegelicht.

Voor deze studie is de volgende stapsgewijze benadering gekozen, die zijn weerslag vindt in de verschillende hoofdstukken.

- **Hoofdstuk 1 - Compensatieplichtige natuurwaarden:** Het verrichte biologische onderzoek in de vorm van een quickscan (d.d. oktober 2001) geeft inzicht in de beschermde soorten die in het plangebied voorkomen. Aan de hand van de Lijst van Beschermde en/of Bedreigde soorten in Limburg, die de provincie Limburg hanteert m.b.t. soortencompensatie, wordt aangegeven voor welke soorten de effecten van de ingreep inzichtelijk moeten worden gemaakt. Daarnaast wordt aangegeven met welke andere beschermde natuurwaarden er in de effectenstudie rekening moet worden gehouden.
- **Hoofdstuk 2 - Effectenstudie:** De effecten op de compensatieplichtige soorten en mogelijk aanwezige beschermde natuurwaarden worden inzichtelijk gemaakt. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de momenteel door de provincie Limburg gehanteerde compensatiemethodieken. Er wordt dus aangegeven waaruit de compensatie minimaal moet bestaan om eventueel optredende negatieve effecten, die de aanleg van de ingreep heeft op beschermde natuurwaarden, op te heffen.

buro W. van Heukelom  
tuin- en landschapsarchitecten b.v.

Gulpen, 17 oktober 2003

# 1 Compensatieplichtige natuurwaarden

In dit hoofdstuk wordt aangegeven welke beschermde natuurwaarden zich in het plangebied bevinden. Vervolgens zal in hoofdstuk 2 worden onderzocht en aangegeven wat de effecten van de ingreep op de beschermde natuurwaarden zijn.

## 1.1 Beschermde soorten

De natuurwaarden in het plangebied zijn door middel van een biologisch onderzoek in de vorm van een quickscan (d.d. oktober, 2001) onderzocht. In het plangebied zijn destijds geen soorten aangetroffen, die voorkomen op de Lijst van Beschermde en/of Bedreigde soorten in Limburg (BL). Van belang in het provinciale compensatiebeginsel zijn alleen de soorten die op deze lijst voorkomen omdat het soortenbeschermingsbeleid van de provincie Limburg specifiek gericht is op de op deze lijst vermeld staande soorten. De veronderstelling hierbij is dat bij een juiste bescherming en inrichting van gebieden voor deze soorten, de overige (meer algemeen voorkomende) soorten voldoende meeprofiten en er zelfs op vooruit kunnen gaan. Deze handelwijze kan gezien worden als een nadere concretisering van de Flora- en Faunawet. In de Flora- en Faunawet wordt immers onderscheidt gemaakt in de volgende categorieën (Min LNV, 2003):

- **Streng beschermde soorten:** Streng beschermde soorten zijn soorten die in de Europese Habitatrichtlijn in bijlage IV staan vermeld, alle vogels die zijn aangewezen onder de Europese Vogelrichtlijn en bij Algemene Maatregel van Bestuur aangewezen inheemse dier- en plantensoorten. Voor negatieve effecten op beschermde vogels is het niet mogelijk om een ontheffing te krijgen. Dit heeft te maken met de zeer strenge eisen die vanuit de Europese Vogelrichtlijn worden gesteld. Er wordt in die richtlijn namelijk geen enkele reden genoemd op basis waarvan negatieve effecten gerechtvaardigd kunnen worden. In het grootste deel van de gevallen waarbij dit speelt kan verstoring vermeden worden door de periode van verstoring buiten de broedtijd te laten vallen.
- **Beschermde soorten:** De categorie van beschermde soorten omvat alle andere soorten, die als beschermde soort zijn aangemerkt in de Flora- en Faunawet en de regelingen die daarbij horen. Voor deze soorten gelden een minder streng toetsingskader. Indien exemplaren van deze categorie in of nabij de plek waar een ingreep plaatsvindt voorkomen, dan zal een ecologische beoordeling moeten worden gemaakt over de mate waarin de ingreep een negatief effect heeft op de gunstige staat van instandhouding van de lokale, regionale en landelijke populatie.
- **Vrijstelling algemene soorten:** Het Ministerie van LNV werkt aan een systeem waarin een deel van de nu beschermde soorten onder een vrijstellingsregeling gaat vallen. Voor algemene soorten zullen verbodsbepalingen m.b.t. verstoring dan niet meer gelden. Voor deze groep soorten hoeft dan geen uitgebreide beoordeling te worden gemaakt. Verbodsbepalingen over het doden van deze soorten en de zorgplicht blijven van kracht.

## 1.2 Beschermde gebieden

Naast beschermde soorten komen in het plangebied natuurwaarden voor in de vorm van gebieden die in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg (POL) zijn aangewezen tot gebieden binnen de Provinciale Ecologische Structuur (PES). Het gehele plangebied behoort als

Perspectief 1 'Bos- en natuurgebied' tot de PES (dit is inclusief de delen die geen bos zijn). In het recent verschenen Stimuleringsplan Natuur, Bos en Landschap (provincie Limburg, 2002) zijn alle 'bos- en natuurgebieden' binnen de PES ook aangewezen als Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

## 2 Effectenstudie

In dit hoofdstuk worden de effecten van de uitbreiding op de beschermde natuurwaarden aan de hand van de door de provincie Limburg gehanteerde compensatiemethodieken inzichtelijk gemaakt. In paragraaf 2.1 wordt eerst het door de provincie Limburg gehanteerde compensatiebeginsel kort toegelicht. Vervolgens wordt op basis van dit compensatiebeginsel aangegeven waaraan de compensatie moet voldoen om de eventueel geconstateerde negatieve effecten de beschermde natuurwaarden op te heffen.

### 2.1 Compensatiebeginsel Provincie Limburg

In het compensatiebeginsel dient de compensatie te zijn gebaseerd op de natuurkwaliteiten die verloren gaan ten gevolge van de ingreep. De kwaliteitsafname, ofwel de effecten, kunnen bestaan uit; ‘vernietiging’ en/of ‘verstoring’ en/of ‘versnippering’.

#### 2.1.1 Vernietiging

Vernietiging is aan de orde indien een ingreep plaatsvindt in een gebied, waardoor natuurwaarden in de vorm van ecotopen/natuurdoeltypen verdwijnen. Volgens het compensatiebeginsel zijn hierbij de volgende gebiedscategorieën compensatieplichtig:

1. De Provinciale Ecologisch Structuur (PES),
2. Kleine bos- en natuurgebieden, die als zodanig in een vigerend bestemmingsplan zijn opgenomen,
3. Landschaps- en natuurelementen, die uit hoofde van een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten,
4. Houtopstanden die onder de werkingssfeer van de Boswet vallen (houtopstanden > 0,1 ha. buiten de bebouwde kom),
5. Elementen die voor het leefgebied van beschermde diersoorten van belang zijn. Hierbij dient te worden vermeld dat het ‘beleid’ van de provincie Limburg alleen gericht is op soorten, die staan vermeld op de door de provincie opgestelde Lijst van Beschermde en/of Bedreigde soorten in Limburg. De provincie concludeert op basis van verricht wetenschappelijk onderzoek, dat bij een juiste inrichting van de compensatiegebieden voor de soorten die op deze lijst staan, de overige soorten voldoende meeprofiteren en er zelfs op vooruit kunnen gaan.

Voor de genoemde categorieën is de zogenaamde ‘nee-tenzij’-procedure, zoals deze in bijlage 1 is weergegeven, van kracht. De hoogte van de kwaliteitstoelage, die voor compensatie bij vernietiging van natuurkwaliteiten (ecotopen/natuurdoeltypen) wordt gehanteerd, is afhankelijk van de vervangbaarheid en de ontwikkelingstijd van de natuurkwaliteiten. Onderstaande tabel geeft de relatie tussen de ‘vervangbaarheid en ontwikkelingstijd van de natuurkwaliteiten’ en de daaraan gekoppelde kwaliteitstoelage voor de compensatie weer.

| Cat. | Vervangbaarheid en ontwikkelingstijd natuurkwaliteiten                  | Kwaliteitstoeslag                                                                                                      |
|------|-------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1    | Snel vervangbaar; ontwikkelingstijd < 25 jaar                           | $\frac{1}{3}$ van de fysieke compensatie                                                                               |
| 2    | Vervangbaar binnen 25 tot 100 jaar; ontwikkelingstijd 25 tot 100 jaar   | $\frac{2}{3}$ van de fysieke compensatie                                                                               |
| 3    | Moeilijk, respectievelijk niet vervangbaar; ontwikkelingstijd > 100 jr. | Het berekenen van de kwaliteitstoeslag voor deze categorie is maatwerk en dient van geval tot geval bekeken te worden. |

Tabel 2: vervangbaarheid natuurkwaliteiten en kwaliteitstoeslag

De waarden die verloren gaan kunnen worden geobjectiveerd via de lijst van natuurdoeltypen, die door het Ministerie van LNV is opgesteld. In deze lijst zijn onder andere de in Limburg voorkomende natuurdoeltypen ingedeeld op basis van de drie onderscheiden 'vervangbaarheidscategorieën'. Aan de hand van deze indeling kan bij een ingreep in een bepaald natuurdoeltype bekeken worden welke kwaliteitstoeslag bij de compensatie gehanteerd moet worden. Hierbij moet worden opgemerkt, dat bij deze indeling geen rekening is gehouden met de gebiedsspecifieke omstandigheden. Deze moeten bij ieder concreet geval apart in beschouwing worden genomen.

Tevens is in het compensatiebeginsel (Notitie Methodiek Natuurcompensatie, 2001), op basis van verricht onderzoek, aangegeven op welke wijze de effecten en de noodzakelijke compensatie bepaald kunnen worden, indien een ingreep er toe leidt dat er sprake is van vernietiging van het leefgebied van beschermde diersoorten/diergroepen (amfibieën, reptielen, broedvogels, zoogdieren).

### 2.1.2 Verstoring

Verstoring treedt op als een ingreep blijvende uitstralingseffecten heeft op een of meerdere ecotopen/natuurdoeltypen, waardoor deze minder geschikt zijn als leefgebied voor verschillende soorten planten en dieren. Mogelijke verstoringseffecten zijn onder meer geluidstoename, lichtverstoring, toenemende recreatieve druk, grondwaterverlaging. Tot op heden is het berekenen van de effecten van verstoring alleen mogelijk voor geluid. Vanwege het ontbreken van onderzoeksgegevens is het niet mogelijk om de verstoringseffecten van de overige factoren te berekenen. Ten aanzien van geluidsbelasting worden de effecten afgemeten aan verricht onderzoek naar de effecten van geluid op broedvogels (geschiktheidsafname leefgebied).

Daarnaast is er een methode ontwikkeld voor het bepalen van de effecten (geschiktheidsafname) van geluidsbelasting op compensatieplichtige ecotopen. Compensatieplichtige ecotopen zijn de EHS/PES, houtopstanden die vallen onder de werkingssfeer van de Boswet, Rbon-gebieden en overige bos- en natuurgebieden en landschapselementen, die als zodanig in een vigerend bestemmingsplan zijn opgenomen. Over de effecten van geluidsverstoring op andere faunasoorten is weinig bekend. Ook is tot op heden weinig bekend over andere verstoringseffecten.

### **2.1.3 Versnippering**

Door barrièrewerking van een ingreep kunnen landschapsecologische relaties tussen gebieden verloren gaan. Dit kan betekenis hebben voor de verplaatsingsmogelijkheden van planten en dieren. Hierdoor kunnen populaties geïsoleerd raken, waardoor deze niet meer levensvatbaar zijn. Op basis van onderzoek is in het provinciale compensatiebeginsel voor een aantal ecotopen de minimum oppervlakte bepaald. Indien er na een ingreep geïsoleerde snippers met een omvang kleiner of gelijk aan de vastgestelde minimum oppervlakte ontstaan, dan dienen deze geheel gecompenseerd te worden.

## 2.2 Effecten op het PES-gebied

Compensatie volgens het compensatiebeginsel van de provincie Limburg is aan de orde indien door een ingreep beschermde natuurwaarden worden aangetast. Beschermde natuurwaarden in het plangebied worden gevormd door:

- Beschermde gebieden. Het gehele plangebied maakt deel uit van de PES en de EHS.

### Vernietiging

Door de uitbreiding van het Taurus-complex verdwijnt een deel van het naald- loofbos binnen het plangebied. Voor deze studie betekent het toepassen van het ontwikkelde compensatiebeginsel dat, de aanwezige ecotopen allereerst moeten worden omgezet naar corresponderende natuurdoeltypen. De onderstaande tabel geeft de met de ecotopen corresponderende natuurdoeltypen weer.

| Huidige ecotopen   | Corresponderend natuurdoeltype                    |
|--------------------|---------------------------------------------------|
| Naaldbos / loofbos | Hz – 3.13 Bosgemeenschappen van de arme zandgrond |

Tabel 1: in het plangebied voorkomende ecotopen met de corresponderende natuurdoeltypen

De oppervlakte bos die verloren gaat bedraagt 4.545 m<sup>2</sup>. Om de nodige compensatie te bepalen moet het ‘ecologisch verlies’ dat per ecotoop in m<sup>2</sup> is berekend worden vermenigvuldigd met de ‘kwaliteitstoeslag’ zoals deze door de provincie Limburg voor de meeste natuurdoeltypen/ecotopen is vastgelegd. Dit levert het volgende resultaat op.

| Natuurdoeltype                                    | Ecologisch verlies m <sup>2</sup> | Provinciale kwaliteitstoeslag per m <sup>2</sup> | Noodzakelijke comp. m <sup>2</sup> |
|---------------------------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------------------|------------------------------------|
| Hz – 3.13 Bosgemeenschappen van de arme zandgrond | 4.545                             | 1 <sup>2</sup> / <sub>3</sub>                    | 7.575                              |

Tabel 2: noodzakelijke compensatie voor vernietiging PES-gebied

### Verstoring

De geplande ingreep leidt niet tot een toenemende geluids- en/of lichtverstoring in het aangrenzende bosgebied. Van verstoring is dus geen sprake, waardoor hiervoor geen compensatie noodzakelijk is. .

### Versnippering (effecten op de ecologische structuur)

Door barrièrewerking van een ingreep kunnen landschapsecologische relaties tussen gebieden verloren gaan. Dit kan betekenis hebben voor de verplaatsingsmogelijkheden van planten en dieren. Hierdoor kunnen populaties geïsoleerd raken, waardoor deze niet meer levensvatbaar zijn. In het provinciale compensatiebeginsel is voor een aantal ecotopen de minimumoppervlakte bepaald. Voor een bosgebied bedraagt de minimumoppervlakte 5 hectare, voor hoogveen wordt een minimumoppervlakte van 2 hectare aangehouden en voor de ecotopen grasland, heide, plas en ven bedraagt de minimumoppervlakte 0,5 hectare. Indien er na een



ingreep geïsoleerde snippers met een omvang kleiner of gelijk aan de vastgestelde minimum oppervlakte ontstaan, dan dienen deze geheel gecompenseerd te worden.

De uitbreiding van het Taurus-complex leidt er niet toe dat (waardevolle) gebieden onder een van de vastgestelde minimumoppervlaktes komen te liggen. Met andere woorden, nergens ontstaan gebieden die kleiner worden dan de vastgestelde minimumoppervlakte voor deze gebieden. Compensatie voor versnippering is dan ook niet aan de orde.

### **Bijlage 1: de ‘nee, tenzij’-procedure**

Om goedkeuring te krijgen voor een project met betrekking tot de ‘nee–tenzij’–procedure zoals deze door de provincie Limburg is vastgelegd in de Handleiding bestemmingsplannen is het van belang, dat de volgende vragen op een goed onderbouwde wijze beantwoord worden:

1. Is de ingreep absoluut noodzakelijk? Hierbij geldt dat de ingreep alleen toelaatbaar is, wanneer de maatschappelijke en economische of een wetenschappelijke noodzaak de ingreep rechtvaardigt.
2. Moet de ingreep op de gekozen locatie gerealiseerd worden? Hierbij geldt dat de ingreep op de voorgestelde locatie toelaatbaar wanneer door middel van een goed onderbouwd verhaal wordt aangegeven waarom de ingreep op de gekozen locatie gesitueerd moet worden. Tevens moet bestudeerd worden of er geen andere locaties voor de realisatie van de ingreep zijn, waarbij geen waarden verloren gaan.
3. Moet de ingreep (het project) volgens de gekozen opzet gerealiseerd worden? Concreet betekent dit dat er gekeken moet worden of planopzet aangepast kan worden, waardoor er voor de op de locatie aanwezige natuurwaarden minder schade optreedt.
4. Wat zijn de effecten van de realisatie van de ingreep op de landschappelijke en ecologische waarden? Hiertoe dient een effectenstudie te worden opgesteld. Aangaande de aangetroffen beschermde soorten moet onder andere onderzocht worden:
  - welke beschermde soorten er in het geding zijn;
  - of het om één plek gaat waar de soorten voorkomen of dat er nog vele andere plaatsen in de buurt zijn waar de soorten voorkomen;
  - of de combinatie van factoren zo uniek is, dat de aantasting leidt tot het verdwijnen van een deelpopulatie of een serieuze bedreiging vormt voor een totaalpopulatie;
  - wat de relatie is tussen de soorten of die deelpopulatie in het plangebied met de directe omgeving.
5. Op welke wijze wordt het verlies aan landschappelijke en ecologische waarden d.m.v. mitigerende maatregelen beperkt en d.m.v. compenserende maatregelen opgeheven? Nadat de effecten in beeld zijn gebracht, moet in een compensatieplan worden aangegeven op welke wijze het verlies aan waarden beperkt kan worden door middel van mitigerende maatregelen en gecompenseerd kan worden door middel van compenserende maatregelen. Compensatie moet in principe altijd voor de aantasting plaatsvinden om de soorten een kans te geven zich te verplaatsen.